A°. 1843. N°. 4[illegible]

ARNHEMSCHE COURANT.

(De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Zondag*, *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaturdag*, is ƒ 5 in de drie maanden.)

DINSDAG 28 FEBRUARI.

(De prijs der Advertentiën is, van een tot vier regels ƒ 1,00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.)

Begrooting van het departement van binnenlandsche zaken.

De minister bezuinigde op den waterstaat en de publieke werken. Treft dit werken van weelde, men moet het goedkeuren; doch moest het strekken tot het nalaten van noodzakelijke werken, het ware te bejammeren, dat de minister juist dit punt tot het voorwerp zijner bezuiniging maakte, daar zoo vele anderen bij de hand waren. Die bezuiniging werd verkregen, zegt de heer ROCHUSSEN, door *wenschelijke* werken na te laten.

Het ware meer te prijzen geweest, indien de bezuinigingen niet *wenschelijke* werken, maar nuttelooze uitgaven getroffen had; indien men, in plaats van gene, de kosten van het departement had verminderd; doch deze nemen steeds toe. Waartoe dat buitensporig aantal ambtenaren? Waarom er niet liever weinigen aangesteld, maar deze met oordeel gekozen en dan ruim bezoldigd? Waarom bovendal de wijze van bestuur niet vereenvoudigd en daardoor de behoefte aan ambtenaren verminderd?

Doch in het aantal ambtenaren schijnt men het heil des lands te zoeken. Op nieuw heeft de minister van binnenlandsche zaken de geldsommen, daartoe benoodigd, *verhoogd*.

Bij de begrooting van binnenlandsche zaken over 1843 was de eerste afdeeling, *kosten van het departement*, uitgetrokken voor eene som van ƒ195,240. Trekt men hiervan voor de gevangenissen ƒ13,665 af, zoo bleven er ƒ181,575 over. Voor 1844 en 1845 vraagt de minister ƒ191,300 aan, hetgeen dus op deze afdeeling alleen eene *vermeerdering* van ƒ10,000 bedraagt. *Wenschelijke* werken werden nagelaten; doellooze uitgaven gehandhaafd en uitgebreid. Die vermeerdering is nog grooter, wanneer men de tegenwoordige met die van 1841 vergelijkt.

Zekerlijk zijn bij dit departement belangrijke bezuinigingen mogelijk. Doch dan behoort het bestuur eene geheele hervorming te ondergaan; dan moet men ophouden met het stelsel van centralisatie te overdrijven, aan provinciaal en gemeentelijk bestuur een eigen leven gunnen. Doch zelfs wanneer men voor zoodanige radicale hervorming zich te zwak gevoelt, kon men veel doen door het overtollige te besnoeijen, het overdrevene in verband te brengen met hetgeen de toestand des lands vordert.

Het blijkt uit de begrooting, dat het athenaeum van Francker door het bestuur opgeheven is of opgeheven zal worden. Doch waartoe dan nog voor 1844 ƒ15,000, en voor 1845 ƒ13,000 aangevraagd? Hoe kan eene opgeheven instelling nog uitgaven vereischen? De som is te hoog, dan dat zij enkel de jaargelden der hoogleeraren zou omvatten; doch dan zelfs, waarom deze niet liever aan eene der hoogescholen toegevoegd, dan ze nu bij een opgeheven athenaeum werkeloos te houden?

De wetenschap zal ongetwijfeld bij de opheffing van dat athenaeum niet minder dan de schatkist winnen; zij zou dit nog meer, indien de heer SCHIMMELPENNINCK den moed had om eenen dergelijken maatregel met betrekking tot eene onzer hoogescholen te nemen. De herziening der geneeskundige wetgeving, wanneer die, gelijk wij wenschen, zich niet bij een enkel plan zal blijven bepalen, zal eene verandering van het hooge onderwijs na zich slepen. Dit ware eene geschikte gelegenheid om tot die afschaffing over te gaan, waardoor men de gelegenheid verkrijgen zoude de overblijvenden beter in te rigten.

Waarom is de minister ook met het koninklijk Nederlandsch instituut te halver wege blijven staan? In plaats van ƒ 16,500 heeft hij daarvoor ƒ 12,500 bestemd. Doch ook voor die verminderde som wordt eene instelling, welke alleen strekken moet om de ijdelheid van enkele personen te streelen, te *duur* gekocht. Iedere uitgave, in het waarachtig belang der wetenschap gedaan, keert met woeker terug; doch iedere penning, tot voeding der meer en meer veld winnende titelzucht onzer kleine menschen besteed, is eene verkwisting, welke men moet trachten te beletten.

Voor *aanmoediging tot het uitgeven van boekwerken* vindt men ƒ 2,500, voor *inteekening op boekwerken* ƒ 7,500 aangevraagd; welke andere *aanmoedigings-middelen voor geleerdheid*, enz. zijn het nu nog, voor welke de minister ƒ 9,230 op den begrooting brengt?

Gelijk vroeger vindt men op de begrooting den post van ƒ 180,000, voor *premiën tot aanmoediging der onderscheidene takken van visscherij*. Iedere tak van nijverheid, welke zich zelven niet onderhouden kan, maar de hulp van den staat behoeft, strekt het land tot nadeel, vernielt een gedeelte van het nationaal vermogen. Ten behoeve van enkele producenten, exploiteert men de verbruikers, zonder dat men ten slotte het doel bereikt, dat men zich voorstelt. Hoe zoude ook iets, dat geenen levenskiem in zich zelf heeft, kunnen bestaan? Hoe zouden de kunst, krachten van buiten, daaraan bloei en leven kunnen schenken? Geene premiën, geene subsidiën, dus, om aan de nijverheid een kunstmatig bestaan te verschaffen. Niet echter wilden wij die hulp daaraan thans in eens ontnemen. In vertrouwen op die ondersteuning heeft eene talrijke klasse zich daarmede ingelaten: in eens daaraan ontrukt, vervalt die in ellende. Doch men verminderc jaarlijks die toelage en toone het doel om binnen zekeren bepaalden tijd die ondersteuning geheel te doen ophouden. Zoo zullen zij, die er het genot van hadden, in tijds hunne maatregelen kunnen nemen.

Op die wijze zoude men, niet door *wenschelijke* werken, maar door niet-wenschelijke uitgaven na te laten, bezuinigen kunnen.

Buitenlandsche berigten.

ITALIE.

Napels, 7 *febr*. Sedert drie dagen woedt hier een hevige storm uit het zuiden, vergezeld van aanhoudende regen- en hagelbuijen; men moet zich op nieuwe, groote ongelukken voorbereiden. Van de talrijke uit Engeland verwachte schepen is er nog geen enkel aangekomen; velen zullen ook niet aankomen, want men heeft het verlies van twee schepen reeds vernomen. — Z. K. H. prins *Albrecht van Pruissen* zal binnen eenige dagen naar Malta en Alexandrië inschepen, om eene reis langs den Nijl te ondernemen; op de terugreis is hij voornemens Jerusalem te bezoeken. De prins reist onder het incognito van eenen graaf *von Ravensberg*.

ZWITSERLAND.

Genève, 17 *febr*. Volgens berigt in den *Republicain* verscheen op den 14den, den dag der onderhandelingen, de overste *Rillier Constant* in grooten eedgenootschappelijken uniform in St. Gervais. Men bestormde hem, om het kommando op zich te nemen. *Rillier* willigde slechts onder voorwaarde in, dat hij eerst den weg der onderhandelingen zou inslaan. Ook de gemeenteraad (*conseil municipal*), wiens gewigtige rol bij deze gelegenheid in Genève klaar bij [illegible] den dag is gekomen, verklaarde zich permanent, en liet aan den staatsraad weten, dat de gemeenteraad zich aan het hoofd van den opstand zou stellen, wanneer niet een besluit van amnestie wierd genomen, en de reeds aangenomen met de staatsregeling strijdige wetten binnen drie maanden aan eene herziening werden onderworpen.

— 18 *febr*. Men verneemt, dat de laatste opstand eene zeer bedenkelijke spanning heeft achtergelaten, welke reeds herhaalde malen gevechten tusschen achtbare burgers openlijk op straat heeft ten gevolge gehad. De verleende amnestie wordt door velen als een treurige misgreep en verkeerde maatregel beschouwd. De misnoegdheid onder een groot gedeelte der bevolking is ten top gestegen; met bezorgdheid ziet men de stichters en aanvoerders van eenen vermetelen opstand, welke in den grooten raad zitten, onder welken een eedgenootschappelijk overste, die zich op eene onverantwoordelijke wijze gecompromitteerd heeft. Het is moeijelijk te voorspellen, welke de gevolgen dezer stemming zijn zullen.

Uit Zwitserland, 19 *febr*. Met bange bezorgdheid ziet men overal bij ons de toekomst te gemoet; want de wederkeerige verbittering der radicalen en conservatieven heeft eene hoogte bereikt welke onheilen doet verwachten. Hetgeen in Genève begonnen, en gelukkigerwijze nog in de geboorte gesmoord is, wordt in vele andere kantons voorbereid. Bern met deszelfs radicale demonstratiën en Lucern met deszelfs conservatieve beginselen, leveren nog van wederszijde brandstof genoeg op, om het volk aan te steken en tot verderfelijke stappen te verleiden. Aargau zal niet toegeven en het voorzittend kanton (Vorort) is niet geneigd af te wijken van hetgeen het deszelfs goed regt noemt. Zurich weifelt, en Bazel heeft, met deszelfs vervelende vromen, niet zelden vermaak in al die verwaring. De gezanten treden niet openlijk genoeg op, en zoo is Zwitserland meer dan ooit aan de opruijingen der verschillende politieke aanvoerders overgelaten. De landdag zal en moet spoedig bijeen worden geroepen, maar zijne uitspraak is op de afzonderlijke kantonnale staatsregelingen van zoo weinig invloed, dat dezelve tot transactiën de toevlugt zal moeten nemen, die — zoo als de ondervinding genoegzaam aantoont — tot geenen uitslag leiden.

PRUISSEN.

Berlijn, 18 *febr*. Sedert gisteren wordt in de hooge kringen verhaalt, dat het aan den vorst *Pückler-Muskau* nu werkelijk gelukt is, de heerlijkheid Muskau voor de betrekkelijk zeer hooge som van 1,800,000 thalers aan de gevolmagtigden van den graaf von *Nassau* te verkoopen.

Berlijn, 19 *febr*. Ten gevolge der in-bezit-neming

ook de Franschen der Marquesas-eilanden, en het [illegible] der misdaden in ons midden hebben de dagbladen aanleiding gegeven de inrigting van een oord van deportatie voor te stellen, welk voorstel de opmerkzaamheid der regering heeft opgewekt. Men herinnert zich, dat reeds in het begin dezer eeuw, onder den overleden koning, een verdrag met Rusland bestond, ten gevolge waarvan wij onze misdadigers naar Siberië zonden. De zaak had, echter, geen voortgang, deels, dewijl de gedeporteerden op reis ontsnapten, en deels ook omdat de openbare meening, zelfs voor het uitschot der natie, zich sterk tegen Siberië verzette. Ditmaal heeft men de oogen weder op de eilanden der Zuidzee gerigt, en welligt zal het zoo spoedig opgegeven plan met de Chatham-eilanden weder op het tapijt worden gezet. (*K. v. u. f. D.*)

Berlijn, 20 *febr*. De ijverig voortgezette proeven van den hof-goudsmid *Hossauer*, om metalen voorwerpen door middel der galvanische bewerking te vergulden, leveren voor de industrie steeds meer verrassende en meer aangename uitkomsten op. Tot verwondering van alle deskundigen heeft de heer *Hossauer* thans groote metalen voorwerpen op deze wijze zoo schoon mat verguld, dat zij in geen opzigt voor de Parijsche kunstwerken behoeven onder te doen. De kosten van deze nieuwe verguldingswijze, zijn zoo gering, dat zij naauwelijks het derde gedeelte bedragen van hetgeen de gewone bewerking vereischt. Ten gevolge dezer gunstig uitgevallen proeven is nu onze kunstlievende monarch voornemens, verscheidene groote, kunstvolle standbeelden in zink te laten gieten, en dezelve dan te en vergulden. Het zink is, namelijk, een metaal, dat bij het gieten zeer scherp vloeit, en naderhand bijna geene polijsting noodig heeft. Deze standbeelden zullen vooreerst bestemd zijn ter versiering van Sanssouci. Onze akademie van kunsten heeft den heer *Hossauer*, wegens zijne verkregen resultaten in het vak der industrie, reeds schriftelijk hare tevredenheid betuigd. (*Dusseld. Zeit.*)

Bonn, 23 *febr*. Professor *Goedfuss* heeft voor een paar dagen eenige zeldzaamheden in het vak der natuurlijke historie voor het museum der universiteit, op last van prins *Albert*, gemaal van koningin *Victoria*, uit Londen ontvangen. Deze zending, op zich [illegible], werd nog in waarde verhoogd door een brief van geleide, waarin de prins, onder anderen, de verzekering geeft, dat hij hierdoor een klein bewijs wil geven, hoezeer hij nog steeds met de grootste deelneming aan de universiteit blijft gedenken. Behalve eenige zeldzame diersoorten was er verder eene [illegible] briefwisseling over merkwaardige reusachtige vogels, waarvan men onlangs de beenderen in Nieuw-Zeeland gevonden heeft, bijgevoegd. Ziehier eenige uittreksels derzelve:

[illegible] brief van professor Buckland *in Oxford van* [illegible] *januari 1843.*

In Nieuw-Zeeland heeft men een' wonderbaren vogel, die waarschijnlijk nog leeft, ontdekt. Hij overtreft in grootte den sterksten struisvogel, en komt gelijk aan de afdruksels der *Ornitichnites* in den nieuwen rooden zandsteen van Noord-Amerika. Ik ontving voor eenige [illegible] van *W. Williams*, sedert eenige jaren zendeling in Poverty-baai op Nieuw-Zeeland, een brief, waarin hij mij de afzending van twee kisten aankondigt, welke de beenderen van eenen reusachtigen vogel bevatten, die in het slijk eener rivier in de nabijheid zijner woonplaats gevonden zijn. De inboorlingen hadden eenen naam voor dezen vogel en zeggen dat hij somwijlen nog verschijnt. De kapitein en manschap van een Noord-Amerikaansch schip hadden voor korten tijd een vogel van 16 voet hoogte in den nacht een berg zien opstijgen. Een dier groote kisten met de beenderen is voor eenige weken aangekomen, en zij waren zoo volledig, dat men het geheele schelet des vogels weder herstellen kan. De beenderen zijn in zulk een verschen toestand, dat zij niet vele jaren in het slijk hebben kunnen liggen. Het zou mij niet verwonderen, dat wij spoedig eene levende *Megalornis Novae Zelandiae* (de naam, dien men aan den vogel gegeven heeft) in het Regentspark eenige voeten boven de struisvogels en andere groote dieren zien uitsteken. Hiernevens volgen brieven van de heeren *Broderipp* en professor *Owen*, welke in het zoölogisch genootschap zijn voorgelezen. Ik zal de beenderen aan het *College of Surgeons* schenken.

Uittreksel uit den brief van Broderipp *aan professor* Buckland.

De beenderen uit de kisten bestaan uit verscheidene *tibia*, *femur*, wangen, halsbeenderen, twee snavels en vooral een pootbeen, welke de sleutel tot het geheel is. Het behoort tot eenen vogel met 3 teenen, en uit de vergelijking met schijnbaar verwante vogelen, bleek, dat het een geheel verschillend, tot dus ver onbekend geslacht is. Of bij meerdere soorten van voorkomen laat zich niet beslissen; de beenderen komen in verschillende grootte voor. De grootste zijn nog niet in onze handen. Naar de voorhanden beenderen moet de vogel 14 voet hoog en zeer dik geweest zijn, en naar den staat der beenderen is het niet onwaarschijnlijk dat de vogel nog bestaat. Deze *Megalornis* van Nieuw-Zeeland, zoo als professor *Owen* den vogel genoemd heeft, is waarschijnlijk verwant aan de drieteenige struisvogels. Het dier is zeer belangrijk, en zal ons gewis licht geven over de *Ornitichnites*. De grootste van de afdrukkingen van deze vogels is naauwelijks zoo groot als de reusachtige poot van dezen Nieuw-Zeelandschen vogel.

FRANKRIJK.

Parijs, 23 *febr*. In de kamer der afgevaardigden werd heden verhaald, dat de tegen het ministerie gesmeede intrigue haar einde nadert. Men twijfelt niet aan eene belangrijke meerderheid ten voordeele van het ministerie bij de discussie, welke op 1 maart zal geopend worden.

Men gelooft, dat de discussie over het wetsontwerp voor de geheime fondsen, eerst aanstaanden woensdag, 1 maart, zal beginnen. Het rapport, vernemt men, zal aanstaanden zaturdag worden uitgebragt.

In de hooge kringen verhaalt men elkander eene zonderlinge daadzaak, namelijk, dat de regent van Spanje 1,200,000 fr. in onze openbare fondsen heeft doen plaatsen. Het is geen verzinsel, maar eene waarheid, dat men op 9 dezer aan het departement van financiën voor eene som van 50,000 fr. renten in naam van den regent heeft ingeschreven. Indien iemand daaraan mogt twijfelen, alsdan kon men hem het nommer des grootboeks noemen, waar de naam van *Espartero* met den titel van hertog della Victoria staat opgeteekend. Het klinkt vreemd, dat *Espartero* zulke belangrijke sommen kan overleggen, terwijl hij beweert sedert een half jaar niets uit de schatkist te hebben ontvangen.

— De oppositie stelt zich voor, het tooneel te vernieuwen dat bij de beraadslaging over de dotatie van den hertog *van Nemours* plaats had. In de laatst gehouden bijeenkomst bij den heer *Barrot*, is eene lijst opgemaakt van 20 leden, die de geheime stemming zullen vragen over een door de leden der linkerzijde opgemaakt en voorgesteld amendement.

— Men meldt uit Madrid, onder dagteekening van den 10den februari, het volgende aan de *Gazette des Tribunaux*:

Heden morgen werd in onze hoofdstad het doodvonnis voltrokken van eenen der bloeddorstigste moordenaars, die ooit Spanje met schrik hebben vervuld. *Juan Martin* was slechts dertig jaren oud en reeds de hoofdman eener bende roovers, die gedurende eene reeks van jaren de geesel der provincie Toledo is geweest. Het getal moorden, waaraan hij overtuigd is geworden, beloopt niet minder dan dertig, maar hij heeft er voorzeker nog veel meer begaan, wanneer men in aanmerking neemt, dat hij geen zijner misdaden beleden heeft, en de instructie heeft doen zien, dat hij in eenen enkelen dag veertien personen met eigen hand heeft om het leven gebragt, alleen met het doel om hen uit te plunderen.

Als een voorbeeld van de wreedheid van dezen onverlaat, wordt gemeld, dat voorleden jaar, in de maand augustus, hij en eenigen van zijne bende, op eenen der groote wegen van de provincie Toledo, eenen inwoner der stad van dien naam aanhielden en naar het naburig gebergte sleepten; daar eischten zij van hem eenen losprijs van 3000 piasters, en daar hij slechts weinig geld bij zich had, dwongen zij hem, eenen brief aan zijne vrouw te schrijven, waarin hij haar verzocht, om die som aan den brenger af te geven. Vervolgens sloot *Martin* hem in eene spelonk op en liet hem daar 48 uren zonder voedsel.

Den derden dag, des morgens vroeg, kwam het antwoord aan. De vrouw van den ongelukkige had slechts 150 piasters van de gevraagde 3000 kunnen bijeenbrengen. *Martin* liet nu zijnen gevangene voor zich komen, en begon hem het vleesch met gloeijende ijzers te branden; vervolgens liet hij hem tot aan den hals in den grond begraven, zoo dat zijn hoofd aan de stralen eener brandende zon blootgesteld bleef. Niet te vreden met deze marteling, liet hij hem ook [illegible] van Tantalus ondervinden; want telkens wanneer [illegible] slagtoffer, dat door eenen brandenden dorst gefolteerd werd, om drinken vroeg, liet hij een glas met frisch water aan zijne lippen brengen, maar op hetzelfde oogenblik weder wegnemen.

Na den man op deze wijze, gedurende acht volle uren, gemarteld te hebben, brak hij hem met ijzeren knijptangen een voor een de tanden uit, onder welke laatste marteling de ongelukkige bezweek. De bloeddorstige wreedheid van *Juan Martin* heeft hem geen oogenblik verlaten. Meermalen betuigde hij in de gevangenis zijn leedwezen, dat hij niet meer menschen had om het leven gebragt. Eergisteren nog, had hij middelen tot ontvlugting in het werk gesteld; het was hem gelukt, zijne ketenen door te vijlen, en hij had met eenigen zijner vrienden van buiten de afspraak gemaakt, dat zij in eene naburige straat eene vechtpartij zouden aanrigten, opdat, terwijl de soldaten van de wacht zich derwaarts zouden begeven, hij inmiddels kon ontsnappen; gelukkiglijk is dit komplot bij tijds ontdekt.

Juan Martin heeft den weg van de gevangenis naar de strafplaats te voet afgelegd, zonder ophouden hen, die hij zijne vijanden noemde, vervloekende. Alle aanmaningen van den geestelijke, die hem vergezelde, waren vruchteloos, en hij is als een verstokte boosdoener den dood ingegaan.

— Uit Madrid wordt, onder dagteekening van den 15den februari, geschreven, dat het verblijf van prins *Napoleon*, die over Barcelona zich naar de Spaansche hoofdstad begeven heeft, er veel indruk maakt. De prins had terstond na zijne aankomst een' Spaanschen taalmeester aangenomen, en alles schijnt aan te duiden, dat hij er eenigen tijd denkt te vertoeven. Zijn reispas was te Marseille geviseerd geworden; hij heeft zulks te Madrid op nieuw bij de Fransche legatie laten doen.

»Men begrijpt, dat de tegenwoordigheid van den prins binnen de muren van Madrid stof geeft aan eene menigte van aanmerkingen. Hij zegt, verrukt geworden te zijn door het gezigt van al de provinciën, door welke hij gereisd is, en over het algemeen ten hoogste ingenomen te zijn met Spanje. Zal Spanje even ingenomen zijn met hem? Reeds mompelt men heimelijk, dat 's prinsen reis een staatkundig doel heeft en dat die.... huwelijks-kandidaat misschien door de Engelschen vooruitgezet is. Alles wat hiertoe betrekking heeft is echter vooralsnog bloote gissing en uiterst geheimzinnig.

BELGIE.

Brussel, 28 *febr*. Men heeft tot dusver in de meening verkeerd, dat de katholijke universiteit te Leuven, welke onder het onmiddellijke toezigt der hooge geestelijkheid staat, zich in bloeijende omstandigheden bevond, voornamelijk ook wat den geldelijken toestand der inrigting betreft. Het baart derhalve eene niet geringe verwondering, dat men dezer dagen in onderscheidene dagbladen een rondgaanden brief heeft gevonden, door de gezamenlijke bisschoppen des rijks onderteekend, waarbij de ingezetenen worden aangemaand tot het verleenen van bijstand en geldelijke bijdragen, ter instandhouding der genoemde universiteit.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 23 *febr*. Heden morgen is wegens den toestand van Z. M. koning *Willem Frederik*, graaf *van Nassau*, het volgende bulletin uitgegeven:

»De veranderingen, welke in de herstelling van Z. M. worden waargenomen, zijn zoo onbeduidend, dat in de eerstvolgende dagen geen berigt zal worden gegeven.

» Beckers, Everard, Naterp.«

— Heden morgen heeft hier een groot ongeluk plaats gehad. Een gebouw, gelegen in de Hoogstraat, in de Spuistraat, en dienende tot pakhuis van [illegible] waren, is ingestort. Twee lijken zijn van onder het puin weggehaald.

Dordrecht, 24 *febr*. Gisteren morgen, omstreeks 5 uur, is op den 's Gravendeelschen dijk, tusschen Kilzigt en het regthuis van Wieldrecht, een schipper, die zich, door tegenwind belet met zijn schip op te varen, te voet naar deze stad begaf, door vier personen geweldadig aangerand en van het geld dat hij bij zich droeg, ten bedrage van *f* 700, beroofd. De misdadigers hebben zich vervolgens in een schuitje dat in het riet verborgen lag, verwijderd. Aan de justitie is van het gebeurde aangifte gedaan, en men hoopt, dat dezelve er in slagen zal om de boosdoeners op te sporen.

Mengelwerk

Onze gouden eeuw.

Hoe oud deze onze aarde, welke wij *wereld* noemen, tegenwoordig eigenlijk is, weten zelfs de wijsgeeren en godgeleerden, — die anders alles weten — niet. Deze onkunde mag een nationaal ongeluk genoemd worden. Daardoor toch missen wij de schoonste eeuwfeesten ter viering van de schepping der wereld: feestprogrammas, toasten, rosé-papier en fraaije dagbladartikelen. Want dit is zeker, indien het ons bekend ware, op welken dag de zon voor het eerst opgegaan is over de gelukkige streken van Tibet en Kaschmir, waar de wieg van het menschdom heet gestaan te hebben, zoo zoude niet enkel jaarlijks de geboortedag dezer zondige en tevens beste wereld met veel eten, drinken en gezang gevierd worden, maar nog veel meer ieder vijf en twintig-, vijftig-, honderd- en duizendjarig feest der schepping. Wij Duitschers vooral zouden van de politie verlof vragen om aan de aarde bij haar verjaringsfeest eene serenade te brengen en daarbij eenige gendarmes tot escorte verzoeken, hetgeen door de zeer voortreffelijke politie-directeuren ons niet zou geweigerd worden; ja misschien bekwam de aarde wegens hare verdiensten van ieder jaar een jaar ouder geworden te zijn, bij het kruis, dat zij nu reeds zoo lang draagt, ook het lint. — Al deze »treffende en hartverheffende plegtigheden," (gelijk de *Staats-Courant* zich in een uitvoerig verhaal van het verjaarfeest, onder de rubriek: »binnenlandsche berigten" uitdrukken zoude) moeten wij nu geheel en al missen, door de onverantwoordelijke onwetendheid der Duitsche geleerden met betrekking tot den verjaardag onzer aarde; waaruit op nieuw blijkt, dat de examina nog in het geheel niet streng genoeg zijn.

Maar dit weten wij, dat de aarde eens eene kindschheid gehad heeft, eene vrolijke, gelukkige kindschheid, zoo als nimmermeer terugkeert. — De oude dichters, welke nimmer iets onwaars zongen, verhalen ons veel daarvan. O! dat was eerst een gelukkige tijd! — Er bestonden toen nog geene rekendrissen noch consistorialraden, geene schoolcommissiën noch tot herziening der uniformen; er bestonden slechts *menschen*, die, in de vrolijke blijdschap over hun aanwezen, de jonge lente der wereld genoten, en die hunne gouden kinderlijke droomen in de wezenlijkheid terugvonden. De aarde was een lusthof der feeën, vol van de heerlijkste bloemen en vruchten; de rozen en het leven waren toen zonder doornen, en de zon stookte door hare warme, koesterende stralen nog geen vergift uit het koele sap der planten en het heete bloed der menschen. — De gelukkige kinderen der aarde speelden gemeenzaam met de bonte, verstandige slangen, die bevallig tusschen de bloemen door en in de manen van den leeuw kropen, die zacht was als een leeuw op een wapenschild. Alles behoorde hun toe en was voor hun genoegen geschapen, zoo als het wiegelied verhaalde, dat zich door de gansche schepping liet hooren.

De goden zelfs, die toen zoo aristocratisch trotsch waren als de groote en kleine goden van den tegenwoordigen tijd, verheugden zich over de schoone lente der aarde en den kinderlijken mensch op dezelve. Zij daalden van uit hunne hooge zetels, de wolken, neder, en gingen, even als HAROUN AL RASCHID, *incognito*, met met de ster onder den rok, op verliefde avonturen onder de stervelingen uit, gelijk ons dit in de *chronique scandaleuse* van den mythologischen zelfs de boeuf zoo aardig verhaald wordt. — En konden die gelukkige menschen al niet eeuwig op hunne schoone aarde blijven, zoo stierven zij echter, ook niet pathologisch langwijlig, volgens al de regels der geneeskunde, noch buitengemeen kort aan eene dosis van twee drachmen *acidi hydrocyanici*, en werden in eene met zwart behangen kist, onder escorte van in het zwart gekleede lijkbezorgers, naar buiten de poort gebragt, om daar tot aan den jongsten dag begraven te worden; de goden zelve kusten hun lagchend het leven weg, of veranderden hen in fluisterende laurierboomen, in vrolijk ruischende bronnen en andere bevallige versierselen der aarde, of verplaatsten hen als lichtende sterren aan den hemel.

De dichters noemden deze zalige kindschheid der aarde de *gouden eeuw*. Want het goud was toen de ... vrucht van de mijnen der aarde; een stijf geworden, heldere zonnestraal, uit welke de bode der goden zich zijne gevleugelde schoenen maakte en naar ... de vrolijke kinderen der aarde lagchend, ... zonder iets van zijne muntwaarde te beseffen.

Deze schoone, gouden tijd is voor ons voor altijd verloren gegaan, ten hoogste vinden wij er nog eenige sporen van in de uitgaven der oude classische schrijvers voor schoolgebruik. Zelfs de Berlijnsche aesthetisch-historische school, die anders geniaal genoeg is, om verder dan de middeleeuwen te gaan en zich tot het teedere Hellenendom te wenden, zal nimmer bewerken, dat de goden van den Olympus zich verwaardigen om weder op de aarde rond te wandelen. Zij mogen de gansche mythologie in vleeschkleurige tricots in een ballet laten dansen; RAUPACH moge de theogonie van HESIODUS of zelfs KREUZERS *Symbolik* in vijfvoetige jamben en in vijf bedrijven met eene voorafspraak en naspel ten tooneele laten opvoeren; de mede-arbeiders aan de *Evangelische Kirchenzeitung* mogen, wanneer zij den eenen of anderen rationalistischen ketter in den ban willen doen, uit hoofde van zekere gewetens-bezwaren, voortaan alleen bij ZEUS of bij den Syx zweren; het gansche leger moge met Grieksche helmen gedekt worden, naar het model van die, welke op de fries van Parthenon voorkomen, — de van de aarde verjaagde goden zullen nimmer weder tot ons terugkeeren en ons de verdwenen lenten der aarde terugbrengen; en dat niet alleen, dewijl zij zich *over ons* zouden schamen, maar ook dewijl zij zich zelven *voor ons* schamen. Want wij zijn voor de goden veel te knap geworden; wij hebben meer dan zij geleerd, die, zoo als men uit goede bronnen weet, niet eens konden lezen en schrijven. PALLAS van Athene zelve zou, bij het eenvoudigste examen in eene kostschool voor meisjes van de fatsoenlijke klasse, stellig afgewezen worden, daar zij, op de meest gewone vragen van den catechismus het antwoord schuldig zou blijven en buitendien ook geene Fransche woordjes heeft leeren opzeggen.

Wij zien derhalve, dat *niet alles* in het leven nog eens voorkomt, zoo als eenige wijsgeeren beweren willen; wij kunnen noch afgestorven tijden en denkbeelden, noch goden, noch menschen uit hunne graven doen opstaan. De olympische ZEUS blijft voor ons even onveranderlijk dood als FREDERIK *de Groote*. — Maar alles vindt zijne *parodie* in het leven — ZEUS zoowel als FREDERIK *de Groote* — en dat is de bitterste spot, die in de regeling en geschiedenis der wereld denkbaar is.

Wanneer wij dus den tegenwoordigen tijd *de gouden eeuw* noemen, zoo zullen bankiers en makelaars ons beter verstaan dan dichters. Ja, wij meenen het harde, koude *goud*, dat de ziel van onzen tijd is; dat noodlottige metaal, hetwelk aan het gansche menschdom onaangename, galvanische schokken veroorzaakt en aan al ons pogen eene krampachtige beweging geeft. — Mogten eenige scherpzinnige denkers van het dubbelde Italiaansche boekhouden hier de aanmerking maken, dat het *goud* niet alleen de wereld beheerscht, maar ook zilver en papier, zoo als, bij voorbeeld, Pruissische thalers, bank- en schatkistbiljetten, staats-effecten, hypotheek-brieven, metalliken, enz., — zoo zouden wij hun in vertrouwen te kennen geven, dat wij aan onze eeuw het bijvoegelijk naamwoord *gouden* als *epitheton ornans* (de dames zullen deze duistere uitdrukking uit de toiletgeheimen der taalkunde wel vriendelijk willen vergeven) toegevoegd hebben, ten einde onze nijvere eeuw ook het *dichterlijk* geld-agio te doen genieten, dat wij, echter, zeer wel weten, dat ook coupons geenszins te versmaden zijn.

Aangaande den oorsprong van het gemunte goud of geld bestaat de volgende overlevering:

Bij de wieg van het eerste kind, dat na den val geboren werd, stonden de goede engelen, die den uit zijn eden verdreven mensch nog niet geheel vijandig geworden waren; maar ook satan ontbrak niet. — En ieder bragt aan het kind een hemelsch geschenk, ten einde het, wegens zijn moeijelijk leven vol doornen op deze aarde, te sterken en te troosten. En zij schonken hem de liefde, de tranen der smart zoo wel als die der vreugde, de hoop en alle deugden, welke vrede in de borst van den nu aan het noodlot overgegeven mensch kon doen ontstaan. Toen trad ook satan naderbij en gaf aan het kind zijnen Judas-kus en legde een wit geldstuk op de wieg. Het kind strekte begeerig zijne hand naar het schitterende goud uit en wendde zich van zijne goede geesten af. Toen vlugteden de engelen, weenend over het arme kind, weg, dat reeds in de wieg naar het schitterende goud der zonde gegrepen had, en werden sedert dien tijd niet meer onder de menschen gezien. Maar vol tevredenheid lachte satan, zoo als een duivel lacht; en hij is onder de menschen gebleven, en die hem zien wil kan hem nog heden vinden. — Gelijk de menschen nu toenamen, zoo namen ook de goudstukken toe. Maar ieder wilde ze gaarne alle alleen bezitten, en zij lootten daarom en verspeelden hun aandeel aan de aarde en aan den hemel, en werden elkander vijandig en vermoordden elkander, alles om de ... muntstukken. Toen ontstonden er op de wereld gierigheid, hebzucht, hoogmoed, nijd, huichelarij en allerlei ondeugden; en de sporen zijner ontaarding vertoonden zich spoedig op het gelaat van den mensch, dat oorspronkelijk naar het evenbeeld van God geschapen was. Ook de poëzij, die dochter des hemels, die te voren *alle* menschen als troosteresse op den smartvollen levensweg begeleidde, vlugtte, verschrikt door de ruwe handelwijze der naar goud hakende menschen, naar de weinige bespot en verbannen wordende droomers, die op aarde niets anders bezaten dan hunnen hemel. En zij vond eene gastvrije ontvangst aan de haardstede van blinde zangers en op de vlieringen van arme dichters. — De goud-mensch, daarentegen, in plaats van de hand aan de snaren te slaan en zijne smart zoo wel als zijne vreugde in ... toonen te uiten, gebruikte zijne tien vingers daartoe, om het tientallig stelsel uit te vinden en procenten te berekenen. Het motto der wereld en van het menschelijk geslacht werd de stelling ... *la fortune*, en zij is dit nog tot op heden of liever zij is dit meer dan ooit tegenwoordig in onze *gouden eeuw*.

Sedert het goud een schibboleth van het menschdom geworden is, heeft eene koorts de wereld met hare krampachtige ongeneeslijke schokken aangegrepen. De menschen zijn door eene jammerlijke onrust, door eene ziekelijke, onverzadelijke begeerte naar het goud aangetast, welke hen niet meer verlaat. Met de wigchelroede in de hand, zoeken zij onophoudelijk dag en nacht, naar verborgen aderen in de aarde, en, wanneer zij er een spoor van meenen gevonden te hebben, dan rijten zij onbarmhartig den grond open en bekommeren zich niet om de vreedzame hutten en het stille geluk, dat zij daardoor te gelijker tijd vernietigen. En terwijl zij begeerig en zonder ophouden in de aarde naar goud graven, ademen zij de giftige mijndampen in, en boosaardige kaboutermannen kwellen die arme onverzadelijke menschen zeer, welke zoo lang spitten en graven, tot dat zij, zoo als SCHILLER zegt, »zich hun eigen graf graven."

Zoo is het goud de dwingeland der aarde geworden en mishandelt het den moederlijken schoot, welke het voorbragt. Zoo zijn de goudmenschen, die voorspoedig in het graven naar schatten waren, de despoten hunner arme medemenschen geworden. Zij oogstten met vreugde in, wat vlijtige arbeiders met tranen gezaaid hadden, en hielden zich voor de regtmatige eigenaars der majoraten van de schepping, en hunne onterfde broeders voor de slaven in hunne goudmijnen.

(*Vervolg hierna.*)

Ingezonden stukken.

Brieven uit de portefeuille van een onbekende.

EERSTE BRIEF.

Eene ontmoeting.

Waardste D...!

Uwen laatsten brief heb ik niet ontvangen; waarom? misschien hebt gij er mij geen' geschreven, of is uw geschrijf niet teregt gekomen. Uw' laatsten, zeg ik daar, want gij belooft mij in uw' allerlaatsten epistel, dat ik er nog een' van u te wachten heb, tegen het einde van het oude, of met het begin van het nieuwe jaar. Januari is reeds in den maalstroom der tijden verdwenen, en reeds heeft februari de straten, huizen, boomen en torenspitsen mijner woonplaats met eene sneeuw-massa opgeschikt, die, bij eventuëlen dooi, eene duchtige proef dreigt te zullen nemen op de impermeabiliteit onzer laarzen. Gelukkig zij, die met asphalt-schoenen aan hunne onderste extremiteiten gewapend en gesecureerd zijn tegen het zolen en pikdraad doordringende sneeuwwater. Het is guur weêrtje, he? dat is te zeggen, daar buiten, in de natuur stormt het en giert en sneeuwt het en is het winter; maar hier binnen, — verbeeld u, dat ik mijne hand op mijn hart leg, — hier binnen is het lente, is het zomer en verspreidt een koesterend zonnetje zijne verwarmende stralen en ... die drommelsche beeldspraak! men kan het er op den duur

toch maar niet mee uithouden; weg er dus mede! Ja, hier binnen, mijn waarde! is het warm, is het gloeijend, is het heet, Ratio? — Zij zal zoo dadelijk volgen. Vooraf verzoek ik u, u van eene tamelijke dosis geduld te voorzien, want ik zal zeker lang, misschien langdradig zijn; maar uwe belangstellende vriendschap waarborgt mij uwe doorgaande aandacht. Luister. Het zal ongeveer veertien dagen na uw vertrek naar Wiesbaden, dezen zomer, geweest zijn, dat ik, met mijn' stok onder den arm, een weinigje door de stad ging slenteren; het hart popelde mij in de borst en ik was vrolijk als een honigbijtje; mijne oogen waarden links en regts in het rond, vóór en achter mij; ik dacht aan niets, geloof ik ten minste; ik liep toch in gedachten, zoo als men zegt, voort; bof..... daar val ik bijna omver van wege een' elektrieken schok in mijn binnenste; ik keer onwillekeurig links om, verzet ongevoelig mijne beenen en [illegible] achter een [illegible] en, lijn manteltje aankuijer; waarin zich eene vrouwelijke gedaante bewoog, die, vlug als eene hinde, over de puntige keisteenen heenwipte en voorttrippelde.

Men zegt, de wegen der Voorzienigheid zijn vele en wonderbaarlijk; — maar die van den mensch zijn het eveneens, dat ziet gij aan mij; terwijl ik naar het noorden moest, loop ik juist naar het tegenovergestelde, — naar het zuiden.

Mijne kennis met dat manteltje had ik spoedig gemaakt en voltooid; het patroon was eene bloem met [illegible], de twee zijden kwastjes hingen vrij symetrisch over de sierlijk afgeronde schoudertjes der schoone onbekende. (Tusschen twee haakjes; bij al mijne antipathie tegen kwasten, moet ik u bekennen, dat ik voor het oogenblik die gelukkige ornamenten benijdde.) Mijne kennis met dat manteltje gemaakt, haakte ik naar die van deszelfs eigenares; ik verdubbelde dus mijne schreden, stapte voorbij de dame in kwestie, en keerde eenige oogenblikken later terug, als ware ik op den verkeerden weg. — Me hercule! amice! ik wist niet, dat eene vrouw zoo schoon, hare schoonheid zoo wegslepend en effectrijk en een mensch zoo veranderlijk zijn kan. Gij herinnert u zeker nog wel den vrouwenhater, die u vroeger altijd in het vaarwater zat, als [illegible] Dulcinea dweepte; — o, ik vraag u duizend en éénmaal om verschooning; ik had ongelijk; o! de vrouwen! eene vrouw is een engel, althans die, welke zich nu aan mijne oogen voordeed. Verbeeld u een paar kijkers, zwart als git, helder en levendig als het mei-zonnetje; een paar lipjes als karmozijn en fluweel en als tot kussen geschapen; tandjes als ivoor; groefjes in de wangen; roosjes op de kaken, en leliën op het albasten voorhoofd, omgolfd door [illegible] lokken; — kortom, een beeld, het meesterlijk [illegible] van eenen APELLES waardig; en dan een gang, eene [illegible], sierlijk en bevallig als van eene Gratie-zelve, en voorts; — maar, al hadde ik het welsprekende beschrijvingstalent van eenen HOMERUS, en den leeftijd van eenen METHUSALEM, — ik zou nog niet in staat zijn, om u ook slechts eene flaauwe copie van het origineel te leveren.

[illegible], daar had ik dan de schoone gezien, en ik was te moede als, — ja, hoe zal ik u het gevoel uitdrukken, dat zich van mij meester gemaakt had; misschien begrijpt gij het ongeveer, als ik u zeg, dat dat gevoel eene gemengde gewaarwording was van smart en vreugd, van zekere *malaise* en *bien-aise*; ik zou in staat geweest zijn, om te weenen en te lagchen; [illegible] ondervond eene zoet-bittere gewaarwording, ongeveer, zoo als de Engelschen het uitdrukken *a delightfull misery*. Misschien was GOETHE, (was het GOETHE niet?) wel in dezelfden toestand, als waarin ik verkeerde, toen hij de verzen ter neer schreef:

Freudvoll und Leidvoll, Gedankenvoll sein,
Hangen und bangen in schwebender Pein,
Himmelhoch jauchsend, zum Tode betrübt,
Glücklich allein ist die Seele, die liebt.

En wie weet, of GOETHE wel ooit verliefd geweest zij, of bemind hebbe? Maar, dat daar gelaten, en gesteld, hij hadde gezongen en geschreven, wat hij ondervonden en gevoeld heeft, — is GOETHE dan voor [illegible] of liefde, van zijne eerste jeugd af aan, tot aan het tijdstip, waarop hij begon te beminnen, altijd ongelukkig geweest? want »*Glücklich allein*," zegt hij, »*ist die Seele, die liebt,*" eene ziel, dus, die niet bemint, is ongelukkig! Wat ben ik dan vroeger altijd ongelukkig geweest, en wat ben ik dan tegenwoordig ongelukkig; want, vriend! *ik bemin*, en *ik word bemind*; maar daarover later en nader.

Ik had alzoo de *Madonna* gezien, beschouwd, bewonderd, met den effecte, dat ik er door in eenen toestand geraakte van *to be, or not to be*; want, ik geef u mijn woord, dat ik, op mijne kamer teruggekomen, mijn zelven afvragende, wat het einde mijner ontmoeting met de schoone geweest was, mij ten antwoord geven moest, »ik weet het niet!" Wel, weet ik, dat ik mijn' *jonc* met vergulden knop, (gij kent hem,) in de confusie verloren had; want, zoo als gewoonlijk, naar den schoorsteen tredende, om mijn' getrouwen wandelgezel in den hoek, naast denzelven, neer te zetten, bespeurde ik, dat ik niets in mijne hand had dan mijn' hoed, mijn vilten hoed. Maar, zóó wordt alles in dit ondermaansche gecompenseerd, vreugd met smart, voorspoed met onspoed. Ik had eene nieuwe kennis gewonnen in de lieve onbekende, en eene oude verloren in mijn' dierbaren wandelstok. Doch ik wil niet te pathétisch worden, en steek daarom voor ditmaal een stokje bij mijn geschrijf. Spoedig geef ik u het vervolg mijner avonturen. Vale. *t. t. t.*

Stedelijke Publicatiën.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der stad Arnhem brengen hiermede ter kennisse van de belanghebbenden, dat de loting voor de kramen op aanstaande vrijmarkt, welke den 23 maart e. k. invalt, zal plaats hebben den 21sten maart, des voormiddags ten tien ure, op het stadhuis alhier, en worden de belanghebbenden uitgenoodigd om zich voor of op den 19den dier maand in persoon of bij gefrankeerde brieven te adresseren aan den opzigter van de markten *E. van Ruijven*, wijk A. no. 2.

En zal deze worden afgekondigd en aangeplakt ter plaatse, alhier gebruikelijk.

Arnhem den 10den februarij 1843.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der stad Arnhem, brengen hiermede ter kennisse van een iegelijk, zulks aangaande:

Dat de hengsten uit de koninklijke stoeterij te Borculo voor den dektijd van 1843 op de navolgende plaatsen zijn beschikbaar gesteld, als: op den 22sten maart e. k. te Steenderen *Parinck* en *Pisarro*; op den 26sten maart te Wijchem *Izion*, *Marquis* en aldaar gestationneerd zullen blijven, terwijl *Clarionet*, *Revenge* en *Carnaby* te Borculo tot de dekking zullen blijven.

En zal deze worden afgekondigd en aangeplakt ter plaatse, alhier gebruikelijk.

Arnhem, 21 februarij 1843.

Advertentiën.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 27 Feb. 2 El 7 Palm 0 Duim; gew. 0 Duim, [illegible]

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.